

Nordisk alkohol - & narkotikatidskrift

5-6 1997
vol. 14

Kommunal alkohol-
politik i Norge:
balansgång mellan
näringsintressen
och socialpolitik

Hur mycket sprit
smugglas det till
Finland?

Italiensk modell för
dansk narkotika-
behandling

NAT

NORDISK ALKOHOL- & NARKOTIKATIDSKRIFT

NORDISK ALKOHOL- & NARKOTIKATIDSKRIFT

(tidigare Nordisk Alkoholtidskrift)
Vol. 14, 1997 (5-6), Helsingfors

NORDIC STUDIES ON ALCOHOL AND DRUGS

(formerly Nordic Alcohol Studies)
Vol. 14, 1997 (5-6), Helsinki

Tidskriften utges av Stakes, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (FIN) i samarbete med Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning (NAD), och med bidrag av Rasmiddeldirektoratet och A/S Vinmonopolet (N), Folkhälsoinstitutet (S), Alkoholpolitisk Kontaktudvalg, Sundhedsministeriet (DK) och Alko-Bolagen Ab (FIN).

Redaktionsråd

fil.dr THORKIL THORSEN (ordf.), DSI, Institut for Sundhedsvæsen,
København
docent OLA ARVIDSSON, Folkhälsoinstitutet, Stockholm
psykolog ÁSA GUÐMUNDSDÓTTIR, Geðdeild, Landspítalinn, Reykjavík
pol.dr PEKKA HAKKARAINEN, Turun kauppakorkeakoulu, Åbo
instituttsjef STURLA NORDLUND, SIFA, Oslo
pol.mag. CHRISTOFFER TIGERSTEDT, NAD, Helsingfors

Chefredaktör

JORMA HENTILÄ
tel: +358 - (0)9 - 3967 2199

Redaktör

NINA EDGREN-HENRICHSON
tel: +358 - (0)9 - 3967 2197

Fast medarbetare

THOMAS ROSENBERG

Prenumerationer och adressförändringar

tel: +358 - (0)9 - 3967 2198

Besöksadress

Broholmmsgatan 18 A, 5 vån., 00530 Helsingfors

Postadress

Stakes, PB 220, FIN-00531 Helsingfors, Finland

Telefax

+358 - (0)9 - 3967 2191

e-post

nat@stakes.fi

Grafisk design

ANDERS CARPELAN

Prenumerationspriset för NAT är 150,- mk (ca 200-250 danska, norska el. svenska kronor) per årgång, 6 nr.

Ombrytning: TIGERTEXT AB, Helsingfors

EKENÄS TRYCKERI AB, Ekenäs 1997

ISSN 1455-0725

PEKKA SULKUNEN

□ Kan våra uppfattningar om drickandet och alkoholen säga någonting om det samhälle vi lever i? Kan förståelsen av dessa uppfattningar ha någon relevans för samhället? Bland annat det här diskuterade Pekka Sulkunen i sitt tacktal när han mottog The Jellinek Memorial Award i Reykjavik sommaren 1997. NAT publicerar talet i sin helhet.

Alkoholen som föreställning och verklighet

Jag är lycklig och tacksam över att stå här idag. The Jellinek Memorial Award är det mest prestigefyllda internationella erkännande en alkoholforskare kan få. Men jag står inte här ensam. Just nu känner jag mycket stark samhörighet med mina finländska kolleger, vår forskargrupp, och i synnerhet de två tidigare finländska pristagarna, Kertil Bruun och Klaus Mäkelä, som bägge har varit mina mentorer. Jag vill tacka dem alla för det stöd, den uppmuntran och de stimulerande diskussioner, utan vilka mitt arbete aldrig hade varit möjligt.

Alla inom gruppen har olika forskningsinriktning, men det finns ett synsätt som jag tror att vi alla delar. Vi har envist, och ofta i politisk och administrativ motvind, följt det råd som Pekka Kuusi, föregångaren inom finländsk alkoholforskning och socialpolitik, gav

i ett av sina sista tal till oss: "Undersök människans villkor genom att studera människors förhållande till alkohol." För oss har alkoholforskningen varit ett fönster som man kan se genom i bägge riktningarna. Å ena sidan är det en ram för våra uppfattningar om den sociala världen och hjälper oss att fokusera på stora aktuella frågor. Å andra sidan ser vi på alkoholen utgående från ett historiskt och komparativt socialt perspektiv, oberoende av om vi för ögonblicket granskar dryckesvanorna, drickandets konsekvenser, alkoholpolitiken eller behandlingssystemen.

Vi anser oss inte göra tillämpad forskning. Det är naturligtvis väldigt viktigt att utvärdera olika strategier och tekniker att bemöta alkoholproblemet, och det gör vi hela tiden. Men för att skapa dessa strategier och tekniker behöver vi någonting mer än tillämpad forsk-

ning, åtminstone om begreppet tillämpad forskning antas innebära att verkligheten finns "där ute" och är konstant, och att vetenskaplig kunskap kan inhämtas, tas ut eller köpas från den akademiska världen, färdig att tillämpas på verkligheten i syfte att uppnå förutbestämda mål. För egen del kan jag inte se någon skillnad mellan akademisk forskning och tillämpad forskning. Jag har valt min rubrik "Alkoholen som föreställning och verklighet" (Images and realities of alcohol) för att vidareutveckla denna tankegång.

Bilden blir verklighet

Man behöver inte vara alkoholforskare för att inse att premisserna för den ovan beskrivna uppfattningen om tillämpad forskning är ohållbara då det gäller sociala problem. Fördelarna med att forska på det här speciella fältet är att orsakerna till att dylika premisser är felaktiga ligger i själva hjärtat av detta forskningsfält. Min erfarenhet av alkoholforskning har mer än något annat visat mig att den sociala verkligheten faktiskt finns "där ute", men att folks *handlingar* styrs av deras uppfattning om denna verklighet, och att denna uppfattning genom deras handlingar blir en del av verkligheten.

Robin Room myntade begreppet "intractable social problem" i sin bok *Governing Images of Alcohol and Drug Problems*, för att beskriva alkoholismen som ett av dessa svår-gripbara problem där den konkreta verkligheten ensam inte räcker till för att ge oss anvisningar om hur vi skall hantera den. Han skiljer mellan tre helt olika förhärskande amerikanska uppfattningar om alkoholismen som ett "svårhanterligt socialt problem". I den epidemiologiska uppfattningen om alkoholismen ligger tyngdpunkten på folkhälsointerventioner i syfte att förebygga en sjukdom; i den uppfattning som beskriver den amerikanska alkoholismrörelsen ligger tyngdpunkten på sjukdomen i sig och på de terapeutiska

åtgärderna mot den; i ambivalenstraditionen är fokus inställt på orsaksmekanismerna i den sociala omgivning där alkoholism förekommer. Alla dessa uppfattningar är fulla av antydningar och rekommendationer om hur man kunde komma till rätta med problemet genom institutionella arrangemang, om arbetsfördelning mellan olika yrkesgrupper och om vilken inriktning de förebyggande åtgärderna borde ha. Och mycket riktigt ligger det olika slag av intressen bakom de olika uppfattningarna. De förhärskande uppfattningarna om alkoholismen är i hög grad en del av den sociala verkligheten.

Totalkonsumtionsteorin som symbol

Forskningen spelar en väsentlig roll vid konstruktionen av de bilder, uppfattningar och symboler som är nödvändiga för social handling. För mig är den epidemiologiska uppfattningen mer bekant än de båda övriga, för jag gjorde entré på området i egenskap av forskningsassistent till Kettil Bruun, som tillsammans med sina kolleger arbetade med "Alcohol Control Policies in Public Health Perspective". Min uppgift var att studera de internationella trenderna i totalkonsumtionen av alkohol.

Som ni alla vet tog det årtal av empiriska tester och teoretisk finslipning att av den epidemiologiska uppfattningen skapa totalkonsumtionsteorin och därefter omvandla den till en politisk strategi. Men det krävdes också forskning om de intellektuella källorna till denna idé, analyser av politiska och ideologiska angrepp mot den, och slutligen makrosociologiska reflektioner kring dess ställning i den politiska, moraliska och ideologiska kontexten i dagens västerländska samhällen.

Det här har inte varit "tillämpad" forskning, men den har varit mycket praktiskt inriktad. Totalkonsumtionsteorin, eller tillgänglighetsteorin, har varit den dominerande bilden av alkoholproblemet i många länder i ca ett

kvarts sekel. Den var det avgörande argumentet för att legitimera den restriktiva alkohollagstiftningen i Frankrike 1990, det land där teorin föddes men länge var nästan bortglömd.

Totalkonsumtionen som infallsvinkel på alkoholpolitiken, och dess krav på en reglerad alkoholmarknad för det allmänna bästa, är inte bara en epidemiologisk modell. Den är invävd i det moderna välfärdssamhällets ideal om universalism, offentlig planering och konsekvensetik. Den är universalistisk eftersom den är ett argument för att tillgången till alkohol skall regleras likvärdigt för alla medborgare, i stället för en kontroll gentemot speciella grupper av människor. Den bygger på offentlig planering, eftersom tillgången till alkohol kan regleras endast genom offentliga åtgärder. Och den bygger på konsekvens eftersom den vägrar att inta en moralisk hållning till alkoholen i sig, utan i stället har siktet inriktat endast på alkoholbrukets konsekvenser.

Kanske just det att teorin är så invävd i de moderna idealen om det goda samhället är anledningen till att den för tillfället är på defensiva i många länder. Det är idealen som håller på att vittra sönder, inte validiteten i den epidemiologiska modellen. Alkoholproblemen är fortfarande en realitet, men vår uppfattning om dem, och därmed vårt sätt att förhålla oss till dem, genomgår just nu en historisk omvandling i samband med att de ideologiska makrostrukturerna i det västerländska välfärdssamhället förändras.

Denna slutsats har praktiska tillämpningar. Ackumulerande bevis för den epidemiologiska modellen kanske inte räcker till för att övertyga samhället om hur det på ett fruktbart sätt skall hantera den här aspekten av verkligheten. Regeringarna måste visserligen varnas för följderna av att man förändrar de förhärskande uppfattningarna. Men vi kanske också måste leta efter andra sätt att tolka alkoholproblemet, sådana som svarar mot erosionen i den moderna epokens värderingar

och mot den idag rådande bilden av förhållandet mellan individen, samhället och staten. Dylika tolkningsmodeller skulle ge oss vägledning för hur vi skall agera i ett läge då människor inte längre utan vidare godtar idealet om universella medborgerliga rättigheter, utan i stället dras till tankegångar om individens skyldighet att ta ansvar för sig själv. Våra mentala bilder borde svara mot det faktum att det nationella, allmänna bästa inte nödvändigtvis längre lyckas engagera människor att agera, eftersom varje grupp försöker värna om sig själv och sin egen livsstil. De borde också svara mot att det kanske inte längre är möjligt att från offentligt håll reglera alkoholmarknaden, eftersom kravet på fri rörlighet på varumarknaden överskuggar allt annat. Nationellt begränsad tillgång till alkohol kanske måste ersättas med vad min kollega Marja Holmila kallar "flyktiga sammanslutningar" (transient communities) på lokalplanet.

Erfarenheten, bilderna och det ogripbara

De här slutsatserna bygger på en generell analys av de moderna strukturerna och bilderna, eller symbolerna, men den utgår också ifrån jämförande och historiska studier av de alkoholpolitiska diskurserna. Alkoholforskningen är ett fönster som öppnar sig i bägge riktningarna.

De som kräver att vi skall bedriva tillämpad forskning för att vara politiskt relevanta är ofta samma människor som vägrar att begripa vårt intresse för symboler, diskurser eller kultur, eftersom endast "verkligheten" gäller för dem. För mig är argumentet om att verkligheten är en motsats till våra föreställningar om den både felaktigt, oanvändbart och tråkigt. Var och en som är intresserad av drickandet som ett socialt och ofta problematiskt fenomen, inser snabbt att den sociala verkligheten består av *både* bilder och uppfattningar (eller diskurser som många skulle säga idag, och som därmed är meningsfulla) *och* något som står ovan-

om mening. Alkoholismen är *både* en konkret erfarenhet och ett lidande som inte kan beskrivas i ord *och* en samling sociala konstruktioner som är nödvändiga för att människorna och samhället skall kunna ta sig an den. Enligt min åsikt skall man studera sambandet mellan dessa två aspekter och inte gräla om vilkendera som har högre prioritet.

Det relevanta sättet att formulera problemet är inte föreställning versus verklighet, utan det meningsfulla och begripliga mot det som ligger bortom all mening. Att fastställa vad som är meningsfullt är att välja. Eller som Hans Georg Gadamer sade: "Det Vara som kan förstås *är* språk, men allt Vara kan inte förstås." Det sätt på vilket alkoholproblemets verkligheter formuleras språkligt – i teorier, undervisningsmaterial, professionella diskurser, politisk retorik och institutionella arrangemang – inbegriper att man väljer och därmed lämnar någonting utanför. Det val man gör är beroende av andra realiteter, såsom makt, yr-

kes- och marknadsintressen, och uppfattningar om idealsamhället. Och det är uttryckligen därför det inte bara är intressant att titta genom fönstret i bägge riktningarna – från alkoholen på samhället och från samhället på alkoholen – utan också har praktisk relevans.

Bilden av drickandet

De här valen, eller hermeneutiska reduktionerna om man vill tala i modetermer, gäller också våra uppfattningar om alkoholbruk när vi studerar den njutning alkoholen ger oss snarare än de skador den medför. Våra uppfattningar ger vårt konkreta drickande en mening, men de är aldrig heltäckande, utan ambivalenta och öppna för många tolkningar och ironiska effekter.

I en finländsk annonskampanj för öl för en tid sedan såg man en ung smokingklädd man, som halsade en flaska öl stående i en operafoajé. Mannen var ensam men man såg

hans spegelbild i en stor spegel. I bioversionen såg man honom först i en loge i salongen tillsammans med en kvinna. Hon lyssnade uppmärksamt på operadivan, men hennes min antydde att hon var uttråkad. Plötsligt försvann mannen, och återsågs sedan i foajén där han drack öl direkt ur flaskan tillsammans med sina kompisar. Sloganen i reklamkampanjen är "Också dryckeskultur är kultur".

Låt oss se vad som är myt och vad som är verklighet i detta, och vilken verklighet denna mytiska föreställning svarar mot. Först det uppenbara: alkoholens symbolvärde används här för att övertala folk att agera, dvs. gå och köpa öl, och sedan göra det bästa av den verklighet de lever i. Detta är åtminstone ölreklamens primära funktion. Men reklamerna inordnar samtidigt våra uppfattningar om alkohol och samhälle i kategorier på två andra sätt.

Låt oss först titta genom fönstret så att vi kan se alkoholen sådan den ter sig i dagens finländska samhälle. Den falliska posén är typisk för pojkar på veckoslutskvällar i parker och på gator i finländska städer. Reklamkampanjen visar ett sätt att dricka på en offentlig plats, som bryter mot den etikett som i normala fall gäller i finkulturella miljöer. Bilden gycklar med den "respektabla" societeten och representerar en humoristisk respektlöshet. Den använder och förstärker den välbekanta bilden av alkoholen som ett medel för gränsöverskridning och som en symbol för en antiauktoritär frihet från normer och konventioner. Den representerar omedelbar njutning i stället för disciplin, kultiverad smak och uppskjuten belöning.

Vi kan också studera den här bilden med utgångspunkt i alkoholen och se vad den berättar om det finländska samhället. Finkulturen är idag en del av vardagen för medelklassen, och det kulturella kapitalet är en högt uppskattad tillgång. Den företräder medelklassnormalitet, men konsumeras betydligt mer av kvinnor än av män. De unga männen i reklamen vistas i en vuxen miljö och är vuxet kläd-

da, som om de ville markera sin suveränitet på två sätt: de är på operan och samtidigt "ovanför" den genom att de struntar i etiketten. Den trotsiga posén förstärker den vilda och otämjda maskuliniteten, som fortfarande är "mannens natur" hur uppklädd han än är och hur mycket han än befinner sig i den respektabla normalitetens tempel.

Bilder av det här slaget påverkar förvisso vårt beteende, även om det är svårt att mäta hur de gör det. I vilket fall som helst styr de våra tolkningar av beteendet, och är därmed oundgängliga för det som Max Weber kallade *verstehende Erklärung*, dvs. tolkande förklaringar. Om vi vill förklara dryckesbeteenden historiskt och mot bakgrund av kulturella kontexter, kan vi inte utgå ifrån att dessa beteenden har en enda innebörd som kan fångas och rentav mätas med mängden alkohol. Detta är ett lämpligt tillfälle att påminna oss om att E.M. Jellinek själv insåg detta och startade den internationella surveyn om dryckesvanor (the International Survey of Drinking Customs) för att få fram sådana tolkande förklaringar. Den s.k. Jellinekmetoden i surveyn tillämpade, i förbigående sagt, den metod med antropologiska informanter kombinerade med gruppintervjuer som mina kolleger och jag har använt i flera av våra senaste undersökningar om de kulturella betydelser som är förknippade med drickande, alkoholproblem och alkoholpolitik.

Drickandets mening

Drickandet *är* ett meningsfullt handlande. Men inte bara det, lika lite som detta är den enda dimensionen av att laga och äta mat eller att utöva sex. Den fysiska erfarenheten av berusning är en nödvändig ingrediens i denna betydelse, om den så bara ingår som en möjlighet. Det skulle t.ex. ha en helt annan innebörd att fira undertecknandet av ett internationellt avtal med ett glas champagne, om inte antydningen om berusning ingick som ett ele-

ment i drickandet, på samma sätt som den fysiska upplevelsen av ätandet är en oskiljaktig del av innebörden i en kongressbankett.

Det är relativt lätt att se att den fysiska upplevelsen av alkohol och de kulturella bilder som reglerar denna går hand i hand. Men om vi nöjde oss därmed skulle vi ledas in i den dualism mellan kropp och själ, natur och kultur, som Norbert Elias har kritiserat det mesta av västerländskt tänkande för. Kulturen bygger på naturen, men inte endast i teknisk bemärkelse utan uttryckligen genom att ge den mening.

Att ge något en betydelse genom att ta det till tals och namnge det är att göra det socialt. Termen socialt drickande används för situationer där vi kan formulera upplevelsen av berusning utgående från de funktioner som legitimerar drickandet eller de normer som reglerar det. Om drickandet kan tänkas främja den sociala samvaron eller samhörigheten, vara avkopplande, närande eller bra för hälsan etc. anses det vara socialt. På motsvarande sätt är det asocialt och problematiskt om det är dysfunktionellt i något av dessa hänseenden.

Vilka hermeneutiska reduktioner vi än tillämpar på dryckesupplevelsorna i syfte att konstruera föreställningar av dem utelämnar vi alltid något. Den finländske sociologen Pasi Falk kallar detta något "det namnlösa begäret" (the nameless desire) eller "begäret efter det icke namngivna" (the desire of the unnamed) i sin bok "The Consuming Body". Om man inte utgick ifrån att det existerar ett sådant namnlöst begär skulle det vara svårt att förstå alla slag av konsumtion, och speciellt svårt skulle det vara att förstå det Falk kallar tillägg (supplements): lyx, nymodigheter, mode, allt som går utöver de uppenbara behoven.

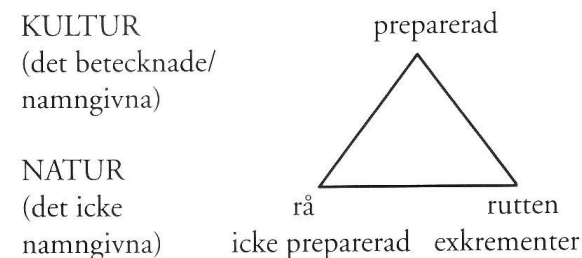
Alkoholberusning i alla dess former är ett typiskt exempel. Hur vi än ser på den som ett svar på ett behov, utelämnar vi något som är av betydelse inte bara för den individuella, fysiska upplevelsen, utan också för den sociala. Det är detta "betydelsestillägg" i våra uppfatt-

ningar om drickandet som gör dem till så användbara fönster mellan alkoholen och samhället i stort.

Manlig natur – kvinnlig kultur

Tanken om tillägget i konsumtionen – detta element av betydelse som finns utöver den uppenbara behovstillfredsställelsen – kan kulturteoretiskt förstås på följande sätt: kulturen har förmåga att namnge mänskliga upplevelser av naturen och därigenom ge dem mening. Men den har också en annan förmåga, som fascinerade Claude Lévi-Strauss när han analyserade myter, och det är samma förmåga som gör uppfattningarna av drickandet relevanta för vår förståelse av det samhälle där dessa uppfattningar uppstår. Kulturen inte bara omvandlar naturföremål till kulturföremål genom att namnge dem, den har också en förmåga att avspegla gränsen mellan natur och kultur genom något vi kan kalla representationer av andra graden, med andra ord de ovannämnda betydelsestilläggen. Myterna är berättelser om storartade subjekt, underbara objekt och magiska händelser. För Lévi-Strauss representerar de också den eviga frågan om vad som är kultur, och därigenom socialt, och vad som ligger utanför kulturen och därigenom är asocialt och saknar mening. Uppfattningarna om drickandet avspeglar denna gränslinje på ett synnerligen kraftfullt sätt; speciellt starkt närvarande är den i upplevelsen av berusning.

Lévi-Strauss analyserade kulturens reflexiva förmåga i brasilianska myter om mat med hjälp av sin berömda "kulinäriska triangel". Triangeln ser ut på följande sätt:

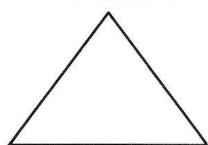

Myterna är berättelser och beskriver därför förändringar och omvandlingar. Det som är på ett visst sätt i början blir något annat i slutet. Lévi-Strauss skiljer mellan två olika typer av omvandlingar: de som omvandlas från ett rått, icke preparerat naturtillstånd till ett kulturelement i form av mat genom t.ex. kokning och de som omvandlas eller regredierar från mat till rutten materia eller till exkrementer. I det första fallet är det fråga om en positiv omvandling, i det andra om en negativ. Den senare representerar förstörelse och förfall med döden som slutmål och är därför motbjudande och förskräcklig.

Den bild vi får av alkoholen i ölreklamen ovan är en kulturell representation av alkohol som ett medel för överskridande. Men den här bilden är i sig en representation av någonting annat, ett tillägg, som är mycket svårt att namnge eller beskriva med ord. I likhet med myterna berättar den i förklädd form om någonting annat än det vi ser. Den gör det genom att dela in de motsatta elementen i bilden i en konstellation som liknar den kulinariska triangeln. I fråga om ölreklamen kan det illustreras så här:

KULTUR

(det namngivna) *respektabel kultur (kvinnor)
*vuxenhet

NATUR

(det icke namngivna) *det vilda (män)
*ungdom *drickande *det tråkiga
*ålderdom (död) *torka

De drickande männen företräder den råa maskuliniteten och ungdomen, operan symboliserar den ordentliga och konventionella normaliteten, vuxenheten och den feminina världen. Motsatsen till de drickande ynglingarnas virila värld är en degenererad tråkighet, att

vara gammal och att inte dricka.

Spänningen mellan det vilt maskulina och det kulturellt välartade feminina har i ca tjuugo års tid varit ett återkommande tema i våra undersökningar om bilden av finländskt drickande. Den dyker upp i de mest överraskande sammanhang, t.ex. i gruppintervjuer med män och kvinnor ur medelklassen som anser sig vara föregångare i fråga om moderna, civiliserade och problemfria dryckesmönster.

Nu verkar det som om en ny spänning skulle träda fram ur de här bilderna – spänningen mellan ungdom och vuxenhet. Som Ron Harré har konstaterat verkar sådana symboliska spänningar växa fram i lägen där statuskillnaderna har blivit diffusa, vacklande eller förvirrande. Vi skapar oss symboliska verktyg för att återställa klarheten, genom att överdriva de uttryck för statusidentitet som vi vill framhäva.

Visst är dryckeskulturen kultur

Statuskillnaderna mellan könen har redan länge varit diffusa och oskarpa. De finländska kvinnorna deltar i arbetslivet, har en utbildningsnivå som i genomsnitt överstiger männens och har länge haft viktiga roller i det offentliga livet. Färska studier visar att ungdomens status som någonting icke-vuxet nu också håller på att fördunklas. Kommersiella medier utnyttjar ungdomskulturen i vuxenunderhållningen och haute couturen imiterar ungdomsmodet nära nog samtidigt som det uppstår.

Dessa mekanismer är ett resultat av ungdomskulten inom den vuxna kulturen, men de kan vara rätt frustrerande för ungdomarna själva. Den utdragna övergången från ungdom till vuxenhet har blivit förvirrande och otydlig också i den andra ändan, delvis på grund av att familjeinstitutionen blir allt mer diffus.

Bägge formerna av fördunklad och vacklande statuskillnad finns inbyggd i unga män-

niskors drickande. Flickor dricker lika mycket som pojkar och på samma sätt, medan spänningen mellan ungdom och vuxenhet är åtminstone ett av elementen i den livserfarenhet som de artikulerar genom sitt drickande.

Liksom myterna berättar våra bilder av drickandet om en verklighet bortom bilderna. De berättar om den svårgripbara erfarenheten av att vara man eller kvinna, ung eller vuxen i dagens samhälle. Med Pekka Kuusis ord berättar de om människans villkor i en viss kultur, på en bestämd plats, i en bestämd tid. Dryckeskultur är förvisso kultur, i ordets vidaste bemärkelse.

Alla dessa slutsatser är av praktisk relevans. Det skulle vara svårt att intervensera i unga människors drickande om vi inte förstod det språk deras drickande talar. Det är inte tillämpligt vetenskap att undersöka detta språk, men att göra det kan ha en betydligt större relevans än att oroa sig enbart över alkoholkonsumtionen. Och när vi oroar oss över unga människors drickande borde vi förstå vad ungdom i

sig innebär.

Som avslutning skulle jag vilja understryka att vi i egenskap av förnuftiga och moraliskt ansvarskännande samhällsvetare inte kan lämna uppställandet av socialpolitiska mål utanför vår egen intressesfär. Politik är inte enbart teknisk problemlösning, det är också en process där det sociala konstrueras utgående från en myriad av komplexa faktorer. Och denna process står inte endast i relation till de svårhanterliga problemen själva utan också till samhället i stort. Vi kan inte heller bortse från det faktum att vår forskning ingår som ett element i detta skapande av betydelser, och vi bär inte bara det tekniska utan också det moraliska ansvaret för detta. Därför måste vi, för att beakta både de praktiska och de strategiska aspekterna, titta genom fönstret i bägge riktningarna. Att förstå människans villkor är i själva verket det mest praktiskt inriktade en samhällsvetare kan göra.

Översättning: Nina Edgren-Henrichson